

แนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก

ประภาพร ปาจิตร¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ศิริวิมล ใจงาม¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

รับต้นฉบับ: 17 กรกฎาคม 2558 รับผิดชอบ: 21 สิงหาคม 2558

บทความวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก 2) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาปัญหาการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูหัวหน้าโครงการจัดการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก จำนวน 18 คน รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สำหรับการศึกษาแนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก พบปัญหาในทุกขั้นตอน ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ การดำเนินงานในขั้นตอนลงมือปฏิบัติ รองลงมาคือขั้นตอนตรวจสอบการดำเนินงาน ขั้นตอนปฏิบัติการแก้ไขการดำเนินงาน และขั้นวางแผน ประเด็นปัญหาที่พบได้แก่ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ โรงเรียนได้รับงบประมาณการดำเนินงานน้อย บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านการจัดการศึกษาพิเศษมีน้อย คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีปัญหา ความคาดหวังของผู้นิเทศติดตามงานกับผู้ปฏิบัติไม่ค่อยสอดคล้องกัน ระบบการนิเทศติดตามผลยังไม่ค่อยดี จำนวนบุคลากรในโรงเรียนไม่สอดคล้องกับภาระงานที่ต้องทำ ระบบการส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษระหว่างโรงเรียนไม่สมบูรณ์

2. แนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้บริหารและคณะครูควรมีความตระหนักรู้ และดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้มีประสิทธิภาพด้วยตนเอง โดยวิธีการที่หลากหลาย

คำสำคัญ : แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล, โรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม

¹การติดต่อและการร้องขอบทความนี้ กรุณาส่งถึง ศิริวิมล ใจงาม คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม E-mail: jsirivimol@psru.ac.th

Guideline for the operation of Individualized Education Program in the inclusive pilot schools under Phitsanulok Educational Service Area Office

Prapaporn Pachit

Pibulsongkram Rajabhat University

Siriwimol Jai-ngam¹

Pibulsongkram Rajabhat University

Received: 17 July 2015 Accepted: 21 August 2015

Research Article

The purposes of this research were 1) to investigate the problems of the operation of individualized Education Program in the inclusive pilot schools under Phitsanulok Educational Service Area Office; and 2) to propose guidelines for the operation of individualized Education Program in the inclusive pilot schools under Phitsanulok Educational Service Area Office. To investigate the problems of the operation of individualized Education Program in the inclusive pilot schools, 18 administrators, special education supervisors and school teachers were interviewed. Interview data were analyzed using Content Analysis. To seek the guidelines for the operation of Individualized Education Program, 7 experts including director of special education center region 7, inspectors, administrators of an inclusive school, special education supervisors and academic staff were interviewed. Then, the data was analyzed by using Content Analysis.

The findings were as follows:

1. Problems of the operation of individualized Education Program in the inclusive schools were founded in all process. The Doing (D) process was founded to be most problematic, followed by Checking (C) process, Action (A) process, and Planning (P) process. The specific problems were founded on a lack of assistive technology, budget, special education teachers, computer and internet system, expectation between supervisors and teachers, unbalanced worked, supervision system, and transition system.

2. The guidelines for the operation of Individualized Education Program in the inclusive pilot schools under Phitsanulok Educational Service Area Office, were that both administrators and school teachers should enhance their self-awareness of the operation of Individualized Education Program by employing various effective ways to improve their work for students with special needs.

Keywords: individualized education program, inclusive pilot school

¹Correspondence concerning this article and requests for reprints should be addressed to Siriwimol Jai-ngam Pibulsongkram Rajabhat University E-mail: jsiriwimol@psru.ac.th

บทนำ

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการพุทธศักราช 2551 มาตรา 8 ระบุไว้ว่า ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวงศึกษาธิการในทุกสังกัด และศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด (สำนักบริหารการการศึกษาพิเศษ, 2551 : 3)

ประเทศไทยมีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมานาน ซึ่งในอดีตการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษมานาน ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบที่มีการแบ่งแยกให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษไปเรียนในโรงเรียนที่มีความเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถตอบสนองลักษณะพิเศษและความต้องการของผู้เรียนได้เฉพาะ เช่น โรงเรียนการศึกษาพิเศษ ศูนย์เด็กพิเศษ เป็นต้น รูปแบบการศึกษาในลักษณะนี้ว่าการศึกษาเฉพาะ (Exclusion) ต่อมาจึงพัฒนาแนวทางในการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในโรงเรียนปกติ โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมบางเวลาและเต็มเวลาเรียน ซึ่งเรียกรูปแบบการศึกษาในลักษณะนี้ว่าการเรียนร่วม เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี รวมถึงการร่วมกิจกรรมในโรงเรียน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กปกติ ส่วนการเรียนร่วมแบบเต็มเวลา (Mainstreaming) จะจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เข้าเรียนชั้นเรียนเดียวกับเด็กปกติตลอดเวลา พร้อมทั้งได้รับบริการต่างๆ เช่นเดียวกับเด็กปกติ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลพิการแต่ละบุคคล ตลอดจนกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาให้เป็นเฉพาะบุคคล โดยได้รับความร่วมมือและยินยอมจากผู้ปกครอง โดยปกติจะเป็นแผนในระยะเวลา 1 ปี และมีการทบทวนทุกภาคเรียน (ประภัสสร ปรีเอี่ยม ; 2551; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543: 39 และ ผดุง อารยะวิญญู, 2542: 204) ดังนั้นแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า เด็กสามารถเรียนรู้ได้ตามความสามารถ และมีโอกาสพัฒนาตนเองตามสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล ทำให้เด็กเรียนได้อย่างมีระเบียบแบบแผน อีกทั้งผู้ปกครองทราบว่าโรงเรียนสอนอะไร และช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าตนเองจะสอนอะไร ที่จะทำให้เด็กพัฒนาตนเองได้ตามจุดประสงค์

โรงเรียนเป็นสถานที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการจัดการเรียนรวม แม้ในประเทศไทยโรงเรียนหลายแห่งจะจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนร่วมมาหลายปี แต่ยังคงพบว่ามีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้น ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ประสบผลสำเร็จ การที่การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ขาดประสิทธิภาพ เป็นผลจากความเข้าใจผิดและกลไกที่เป็นปัญหาหลายประการ ที่มาจากทั้งปัจจัยภายใน

โรงเรียนเอง และปัจจัยภายนอกโรงเรียน โดยปัจจัยภายในโรงเรียน เช่น ขาดบุคลากรทางการศึกษาที่เข้าใจ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูขาดความรู้ความเข้าใจลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่างๆ รวมทั้งการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญทั้งครูและผู้บริหารจำนวนมาก มีทัศนคติในทางลบต่อการนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาเรียนร่วมกับเด็กปกติ เช่น ด้านบุคลากร ได้แก่ ครูขาดความรู้และขาดทักษะในการคัดกรองเพื่อระบุประเภทความพิการ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการวางแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล อีกทั้งยังขาดความรู้ และทักษะในเรื่องการวัดและประเมินผล รวมถึงผู้บริหารและครูส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญอย่างจริงจัง เนื่องจากมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก พี่เลี้ยงเด็กพิการไม่ได้ทำหน้าที่ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเต็มที่ เนื่องจากผู้บริหารมอบหมายงานแบบอื่นให้ทำ รวมถึงผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังให้ความร่วมมือในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่มากนัก

ปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษามาเป็นการศึกษาแบบเรียนรวม (อรวรรณ นิมิตลวง, 2552) และการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เป็นการจัดการศึกษาภายใต้ปรัชญาที่เห็นทุกคนมีค่าเท่าเทียมกัน ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เด็กทุกคนสามารถเรียนรวมกันได้ โดยโรงเรียนจะไม่แบ่งแยกว่าเด็กคนใดปกติหรือพิการ มีการจัดเตรียมครู สิ่งแวดล้อม สื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างทั่วถึง (ผดุง อารยะวิญญู, 2542: 102) คือ ให้เด็กทุกคนได้เรียนอยู่ในห้องเรียนปกติ ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติ ครูผู้สอนทำการสอนเด็กทุกคนในชั้นเรียนรวม โดยสอนและมอบหมายงานให้เด็กตามศักยภาพที่เด็กมีอยู่ เครื่องมือที่นักการศึกษาคิดค้น เพื่อช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนรู้และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง ได้แก่ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) (ผดุง อารยะวิญญู, 2542: 203)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ได้จัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแบบบูรณาการ ตามนโยบายการจัดการเรียนรวมในรูปแบบของโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 แต่ปัญหาสำคัญที่พบในหลายโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรวมระหว่างเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มักพบว่ามีปัญหาในการดำเนินแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่สำคัญที่สุดคือ ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และทักษะในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และขาดความเข้าใจและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่ผ่านมา ปัญหาในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนเรียนรวม เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี 2547 พบว่ายังมีปัญหาเกิดขึ้นอีก

จากความสำคัญของแผนการจัดการศึกษาและดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น อีกทั้งในระยะเวลาตั้งแต่ปีการศึกษา 2555–2557 ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่ดีมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก

จุดประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ตามขั้นตอนของวงจรเดมมิ่ง (ศุภชัย อาชีวะระงับโรค, 2547) คือ ขั้นตอนวางแผนปฏิบัติงาน (Plan) ขั้นตอนลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนตรวจสอบ หรือ การประเมินผลการดำเนินงาน (Check) และ ขั้นตอนปฏิบัติการแก้ไข (Act)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ในการศึกษาแนวทางการดำเนินงานแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ใน 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้าโครงการจัดการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก ปีการศึกษา 2557 จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 18 คน และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล กลุ่มเป้าหมายเลือกแบบเจาะจง เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการศึกษาพิเศษ จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ทั้ง 2 ตอน ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยออกแบบการสัมภาษณ์ตามกรอบของการบริหารงานของวงจรเต็มมิ่ง ได้แก่ 1) ขึ้นวางแผน เป็นการเตรียมการก่อนการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 2) ขึ้นการดำเนินการปฏิบัติตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 3) ขึ้นประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล 4) ขึ้นการพิจารณาผลสรุปการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อการแก้ไขปัญหา แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้รับการตรวจสอบโดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 ตอน ผู้วิจัยออกสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายด้วยตนเองได้ครบทุกคน ตามกำหนด โดยดำเนินการบันทึกเสียงและจดบันทึกการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นบทสนทนาโต้ตอบระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูล นำข้อมูลที่เก็บในรูปแบบเอกสาร และเทปบันทึกเสียงมาวิเคราะห์ จากนั้นจัดหมวดหมู่ข้อความ ตีความพรรณนาและนำมาสร้างข้อสรุปเบื้องต้นเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มข้อมูลต่างๆ และคัดแยกข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไป จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาเรียงสรุป โดยใช้วิธีการของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผล การใช้วิธีการสังเคราะห์ตีความโดยใช้พื้นฐานจากข้อมูลเอกสาร ที่ผู้วิจัยได้ทำการเรียบเรียงไว้ในเบื้องต้น และนำเสนอผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลตามจุดประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าในลักษณะของการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 และระยะที่ 2 ผู้วิจัยขอเสนอ ดังตาราง 1
ตาราง 1 ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ปัญหาการดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงาน
<p>ชั้นลงมือปฏิบัติ</p> <p>1. สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอกับความต้องการ</p> <p>2. โรงเรียนได้รับงบประมาณการดำเนินงานน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ</p> <p>3. โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางด้านการศึกษาพิเศษ</p> <p>4. คอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตมีสภาพไม่คล่องในการใช้</p>	<p>ชั้นลงมือปฏิบัติ</p> <p>1.1 โรงเรียนควรวิเคราะห์ข้อมูล และความจำเป็นในการใช้สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกอย่างชัดเจน</p> <p>1.2 โรงเรียนควรมีแผนการปฏิบัติงาน และส่งต่อข้อมูลแต่เนิ่นๆ เพื่อเสนอเรื่องขอรับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก</p> <p>1.3 ผู้บริหารควรบริหารจัดการงบประมาณภายในโรงเรียนให้เพียงพอ เช่น ขอสนับสนุนจากผู้ปกครองผู้มีจิตศรัทธา</p> <p>2.1 โรงเรียนควรมีข้อมูลเด็กให้พร้อมเสมอและจัดเตรียมแผนงานที่ชัดเจน เพื่อเสนอให้ศูนย์รวบรวมจัดทำงบประมาณได้ทัน</p> <p>2.2 โรงเรียนควรบริหารจัดการงบประมาณภายในโรงเรียนให้ได้ หากเป็นความจำเป็น เพราะเด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับงบประมาณเหมือนเด็กปกติ</p> <p>2.3 โรงเรียนควรมีความกระตือรือร้นที่จะหางบประมาณเมื่อมีข้อมูลพร้อม สามารถทำเรื่องขอได้ทันที</p> <p>3.1 ผู้บริหารควรพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอีกทางหนึ่งโดยไม่ต้องรองบประมาณจากหน่วยงานอื่นจัดให้</p> <p>3.2 ในระดับกระทรวงควรปรับเปลี่ยนระบบการพัฒนาครูโดยการอบรมหลักสูตร 15 วันและฝึกปฏิบัติงานควบคู่กันเป็นเวลาประมาณ 1 ปี</p> <p>4.1 ผู้บริหารควรประสานงานกับผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์แก้ไขให้เครื่องมือสามารถใช้งานได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ</p> <p>4.2 หากมีความจำเป็นเร่งรีบ ควรใช้เครื่องมือที่เป็นของส่วนตัว เพื่อการแก้ปัญหา</p> <p>4.3 องค์กรควรสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยแก้ปัญหา</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน	แนวทางการดำเนินงาน
<p>ชั้นตรวจสอบ</p> <p>1. ผู้นิเทศติดตามระดับเขตพื้นที่คาดหวังผลสำเร็จในงานสูง</p> <p>2. ระบบการติดตามผลยังไม่ค่อยดี การวางแผนไม่ดี การติดตามไม่เต็มที่</p> <p>3. โรงเรียนมีบุคลากรน้อย ภาระงานมีมาก การติดตามผลล่าช้า</p>	<p>ชั้นตรวจสอบ</p> <p>1.1 ผู้นิเทศ ครู และผู้บริหาร ควรพูดคุย ตกลงกรอบงานร่วมกัน</p> <p>1.2 เขตพื้นที่ควรจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จัดทำระบบให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนิเทศติดตามผลตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน</p> <p>2.1 โรงเรียนควรพัฒนาระบบการนิเทศติดตามโดยคณะกรรมการนิเทศระดับโรงเรียน และใช้วิธีการนิเทศภายในช่วย</p> <p>2.2 ครูต้องมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในการยอมรับความสามารถของผู้อื่น</p> <p>3.1 ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักให้ครูมีความเสียสละ อุทิศตนในการทำงาน</p> <p>3.2 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูได้รับขวัญและกำลังใจ และการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>3.3 ผู้บริหารควรวางระบบการบริหารให้เหมาะสมกับบุคลากรในโรงเรียน</p> <p>3.4 โรงเรียนควรมีการนำผลการปฏิบัติงานมาเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาความดีความชอบอย่างแท้จริง</p>
<p>ชั้นปฏิบัติการแก้ไข</p> <p>1. โรงเรียนขาดข้อมูลและระบบการส่งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เพียงพอสำหรับการนำไปวางแผนการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล</p>	<p>ชั้นปฏิบัติการแก้ไข</p> <p>1.1 ครูควรพิจารณาประเมินหรือคัดกรองเด็กด้วยตนเองเป็นเบื้องต้นได้</p> <p>1.2 ครูควรพยายามหาข้อมูลเด็กในหลายวิธี เช่น ประสานงานสอบถามข้อมูลจากโรงเรียนเดิม ครูควรสอบถามข้อมูลจากผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง</p>
<p>ชั้นวางแผน</p> <p>1. มีความยากลำบากในการหาข้อมูลเพื่อการวางแผน ในกรณีที่เด็กย้ายโรงเรียนมาเข้าเรียน</p>	<p>ชั้นวางแผน</p> <p>1.ครูผู้สอนควรมีความพยายามหาข้อมูลสำหรับเด็กให้มากขึ้น ได้แก่ การสอบถามผู้ปกครอง การคัดกรองเด็กด้วยตนเอง และการสอบถามครูจากโรงเรียนเดิม</p>

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยแนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก สามารถนำผลการวิจัย มาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม ปัญหาที่พบเมื่อวิเคราะห์แล้ว เป็นเรื่องของบุคลากรเป็นส่วนใหญ่ คือบุคลากรในการดำเนินงานในโรงเรียนมีน้อย รวมถึงผู้นิเทศติดตามผลจากเขตพื้นที่การศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจด้านการจัดการศึกษาพิเศษอย่างแท้จริง มีผลทำให้การดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษ ไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แสดงให้เห็นว่าบุคลากรเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมา ชลธารันนท์ (2548) ที่ได้ศึกษาการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ กรณีศึกษาในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม พบว่าจุดอ่อนของการดำเนินงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สรุปคือ กระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลยังไม่มีคุณภาพเพียงพอ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยไม่มีคณะกรรมการจัดทำ IEP ของนักเรียนแต่ละคน กระบวนการตรวจสอบไม่ครอบคลุมทั้งวิธีการ เครื่องมือและแหล่งข้อมูล ยังไม่สามารถนำไปสู่การสอนเพื่อพัฒนานักเรียนได้อย่างแท้จริง การจัดการเรียนการสอนยังไม่เชื่อมโยงกับชั้นเรียนปกติ และขาดการวางแผนทั้งด้านหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอนยังไม่สอดคล้องกับนักเรียน พบว่า ครูยังไม่มีความรู้ในการทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IIP) และแผนการจัดการศึกษาที่จัดทำแล้วนั้น ยังไม่ครอบคลุมสาระสำคัญและชัดเจนเพียงพอที่จะพัฒนานักเรียนได้ ครูมีภาระงานมากมีผลทำให้แผนการสอนเฉพาะบุคคลไม่มีคุณภาพ การประเมินนักเรียนยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน มีปัญหาเรื่องการคัดกรอง เนื่องจากขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการค้นหาและตรวจสอบความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท เทคนิคการสอนยังไม่เหมาะสมกับนักเรียน การรายงานความก้าวหน้านักเรียนยังไม่สมบูรณ์ เช่นเดียวกับ พูลทรัพย์ ศุภฤทธิ (2545) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศทางวิชาการของครูโครงการจัดเรียนร่วม โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสตูล พบว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการเรียนร่วม มีความต้องการนิเทศทางวิชาการในการจัดเรียนร่วมทุกเรื่องของด้านการปรับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ รวมทั้งการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและแผนการสอนรายบุคคล

2. แนวทางการดำเนินงานแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ในโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้รวม

เมื่อวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานจากผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์ พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูที่รับผิดชอบควรมีความตระหนักในบทบาทของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และพยายามหาทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองในหลากหลายวิธี และหน้าที่ดำเนินการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้มีประสิทธิภาพให้ได้

ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะแนวทางเพิ่มเติมว่า หากผู้บริหารโรงเรียนมีความตระหนักและเอาใจใส่อย่างจริงจัง จัดทำระบบงานและพัฒนาคู่มือ ติดตามกำกับในการทำงานของครู รวมถึงมีการให้ขวัญและกำลังใจแก่ครู ปัญหา ก็จะลดน้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล เสนอบุญ (2546) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนา

บุคลากรเพื่อจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับคนพิการ สังกัดศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาโดยสรุปพบว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำโปรแกรมการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับคนพิการ โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการและการสอนระหว่างปฏิบัติการ ทำให้เจ้าหน้าที่ศูนย์มีความรู้และสามารถจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลได้ สอดคล้องกับดารณี อุทัยรัตน์กิจ และคณะ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรวมในโรงเรียนและการพัฒนาของครูเพื่อการเรียนรู้สูงสุดของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติในชั้นเรียนในลักษณะร่วมคิดร่วมทำ กับกลุ่มเพื่อนอาจารย์ไปพร้อมๆ กับการเข้ารับการฝึกอบรมวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนรวมอย่างต่อเนื่อง โดยมีวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย และมีนักจิตวิทยาโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในการทำงานกับนักเรียนออทิสติกมาเป็นเวลามากกว่า 10 ปี และคณะผู้วิจัยหลักเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก ทำให้อาจารย์นักวิจัยดำเนินการวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้ทำให้อาจารย์ส่วนใหญ่กระตือรือร้นในการที่จะปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักเรียนในชั้นเรียนรวม อาจารย์มีการพัฒนาทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการจัดการในชั้นเรียนรวม และทักษะการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ข้อค้นพบเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน และการจัดการในชั้นเรียนรวม จะเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนครูที่ทำการสอนนักเรียนออทิสติกในชั้นเรียนรวม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เมื่อพิจารณาตามบทบาทหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ทุกฝ่ายควรแสดงบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลในโรงเรียนต้นแบบเรียนรวม ดังนี้

1. จากการเก็บข้อมูลพบว่า โรงเรียนที่ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษาพิเศษ จะประสบผลสำเร็จในการทำงานและไม่มีปัญหาในการดำเนินงาน อีกทั้งเขตพื้นที่การศึกษาควรกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนต้นแบบการเรียนรวมได้รับการอบรมพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
2. งานการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้นการแต่งตั้งครูที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการศึกษาพิเศษนี้ เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนควรร่วมมือกันในการคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสม มีความรู้ความสามารถเข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่ เพราะครูที่รับผิดชอบงานการจัดการศึกษาพิเศษต้องเป็นผู้ที่ประสานงานและแก้ไขปัญหาในบางครั้งได้เป็นอย่างดี และควรตระหนักในตนเองในการที่จะพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้มีพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยในเชิงปริมาณเพื่อศึกษาข้อมูลปัญหา แนวทางระดับเขตพื้นที่ ระดับภาค หรือระดับประเทศ
2. ควรทำวิจัยในส่วนของผู้ปกครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากผู้ปกครองนั้นมีส่วนร่วมโดยตรงกับโรงเรียนในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- ดารณี อุทัยรัตนกิจ และคณะ. (2546). รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรวมในโรงเรียนและการพัฒนาของครูเพื่อการเรียนรู้สูงสุดของนักเรียน. กรุงเทพฯ. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- เบญจา ชลธารนนท์. (2548). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ประภัสสร ปรีเอี่ยม. (2551). การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ส่งผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษของนักศึกษาโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แว่นแก้ว.
- พูลทรัพย์ คชฤทธิ์. (2545). การศึกษาความต้องการนิเทศทางวิชาการของครูโครงการเรียนรวม โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). สงขลา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภชัย อาชีวะระงับโรค. (2547). Practical PDCA แก้ปัญหาและปรับปรุงงานเพื่อความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สุรพล เสนบุญ. (2546). การพัฒนาบุคลากรเพื่อจัดทำโปรแกรมการศึกษาเฉพาะบุคคลสำหรับคนพิการ สังกัดศูนย์ การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อรรธรณ นิมตลุง. (2552). การศึกษาแบบเรียนรวม: หนทางนำไปสู่การศึกษาเพื่อปวงชน. วารสาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 1(2): 40.